

пәні бойынша оқыту
бағдарламасын (Syllabus)
оқыту парағы

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.3/34

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университеті
Гуманитарлы-педагогикалық факультеті
Психология және педагогика кафедрасы

5B050300 Психология мамандығының студенттеріне арналған
«Дифференциалды психология»

ПӘНІ БОЙЫНША ОҚЫТУ БАҒДАРЛАМАСЫ (Syllabus)

Павлодар

Кегль 14,
буквы
строчные,
кроме
первой
прописной

Пәні бойынша оқыту бағдарламасы
(Syllabus) бекіту пәні

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.3/35

БЕКІТЕМІН

ГП факультетінің деканы
_____ Ж.Т.Сарбалаев
20__ж. «__» _____

Құрастырушы: _____ м.ғ.к., профессор Булекбаева С.Е.

Психология және педагогика кафедрасы

5B050300 мамандығының күндізгі нысанындағы студенттеріне
арналған
«Дифференциалды психология»
пәні бойынша оқыту бағдарламасы (Syllabus)

Бағдарлама «__» _____ 20__ ж. бекітілген жұмыс оқу бағдарламасының
негізінде әзірленген.

20__ ж. «__» _____ кафедра отырысында ұсынылған
№ _____ хаттама.

Кафедра меңгерушісі _____ Бурдина Е.И. 20__ ж. «__» _____

Гуманитарлы-педагогикалық факультетінің оқу-әдістемелік
кеңесімен

құпталған _____ 20__ ж. «__» _____ № _____
хаттама

ОӘК төрағасы _____ Жуманкулова Е.Н. 20__ ж.
«__» _____

1 Оқытушылар туралы мәліметтер және байланысу ақпараттары

Булекбаева Слухия Елеуовна

К.м.н., доцент, психология және педагогика кафедрасының профессоры

Психология және педагогика кафедрасы А корпусында 149 аудиторияда орналасқан. Байланысу телефоны 67 36 85 (1139)

2 Пән туралы мәліметтер

Қазақстан қоғамының қазіргі дамуын сипаттайтын әлеуметтік өзара қатынастың жаңа түрі, сонымен бірге тұлғаны әлеуметтендірудің дағдарысын тұғызды. Бұның өзі өзара қатынастардың дағдарыстық жай-күйіне әкеліп соқты. Осы жас шамасындағы категориямен психологтің жүйесін ұйымдастыру маңызды бөлшегі болып табылады. Психолог тұлғаның ашық әлеуметтік байланыстар жүйесіне кәсіби ауықымды араласу мүмкіндігі оның жас шамалық цензісіне қарамай тұлғаны тиімді әлеуметтендіруді ұйымдастыру процесіне тікелейқатысқандығын көрсетеді.

3 Пәннің еңбек сыйымдылығы

Семестр	Кредиттар саны	Аудиториялық сабақ түрлері бойынша қарым-қатынас сағаттарының саны						Студенттің өздік жұмысының сағат саны		Бақылау нысаны
		барлығы	Дәріс	практика	Зертханалық	студиялық	жеке	барлығы	СРСП	
1	3	135	30	15				90	45	РБ, емтихан
Барлығы	3	135	30	15				90	45	

4 Пәннің мақсаты және тапсырмасы

Пәннің мақсаты: адамның даралығы ұғымын, оның қалыптасу заңдылықтарын және осы құбылыстын адам өмірі үшін маңыздылығын ашып көрсету.

Пәннің міндеттері:

- адам даралығының ұйымдасуының негізгі деңгейлерін қарастыру;

- жыныстық, нейрофизиологиялық, конституционалды және басқа да деңгейлерге негізделетін айырмашылықтарды ашу;
- адамдарды тәрбиелеу, оқыту және кәсіби бағдарлау үшін дифференциалды психология саласында алынған білімдердің маңыздылығын түсіндіру.

5 Пәнді игеруде студенттер білуге тиісті:

а) білімдер:

- қазіргі дифференциалды психология ғылымның мазмұны мен методологиясы;
- дифференциалды психологияда қолданылатын әдістер жүйесі.

б) іскерліктер:

- зерттеудің мақсаты мен міндеттеріне сәйкес жеке дара айырмашылықтарды талдаудың дұрыс критерийлерін таңдай алу;
- жеке дара айырмашылықтармен жұмыс істей алатын және эксперименталды мәселелерді шеше алатын теориялық тұрғыда білімі мол зерттеуші-психологтың дағдылары;
- адам даралығының ұйымдасуының негізгі деігейлері, жыныстық, нейрофизиологиялық және конституционалды принциптерге негізделген жеке дара айырмашылықтары туралы білімдер

берілген курсты меңгергеннен кейін студент келесі білімдерге, іскерліктер мен дағдыларға ие болады.

6 Пререквизиттер: жалпы психология, ЖЖӘ физиологиясы, жас ерекшелік психологиясы.

7 Постреквизиттер: «Психологиялық кеңес беру» «Топтық және жеке психотерапия», «Мамандану практикумы», «Заң психологиясы», «Психодиагностика негіздері»

8 Пәннің тақырыптық жоспары

№ п/п	Тақырыптардың атауы	Сағат саны			
		Дәріс	Тәж.	Лаб.	СӨЖ
1	2	3	4	5	6
Дифференциалды психология шекарасындағы индивидуалды туралы ұғым					
1	Дифференциалды психологияның пәні мен әдістері, оның негізгі міндеттері	2	1		4
2	Индивидуалды ерекшелігінің негізгі факторлары	2	2		4
Дифференциалді психофизиология					

3	Ерекшеліктің негізгі нейрофизиологиялық сипаттамасы ретінде жүйке жүйесінің типологиялық қасиеттері.	2			4
4	Дифференциалды психофизиологияны негіздеген - Б.М.Теплов.	2			4
5	Жүйке жүйесінің негізгі қасиеттерінің Н.Д.Небылицынның теориясы	2			4
6	Жүйке жүйенің жалпы және ерекшелік дамуының ұғымы.	2	2		4
7	Темперамент	2	2		4
8	Мінез	2	2		4
9	Қабілеттер	2	2		4
Адам конституциясының туралы ұғымдар					
10	Адамның биологиялық ұйымдастыруының дәрежелері мен иерархиясы.	2			4
11	Э.Кречмер мен У.Шелдонның зерттеуі	2	2		4
Жаңалыс диморфизм					
12	Жаңалыс дифференциациясының кезеңдері	2			4
13	Онтогенездегі жаңалыс диморфизмның және психикалық дамуының ерекшелігі.	2	2		4
14	Жаңалыс әлеуметтануі	2			4
15	Жаңалыс аралығындағы психологиялық даму мен олардың физиологиялық негіздері	2			4
БАРЛЫҒЫ		30	15		90
135 с					

9 Пәннің қысқаша сипаттамасы

Дифференциалды психологияның пәні мен әдістері, оның негізгі міндеттері. Индивидуалды ерекшелігінің негізгі факторлары. Ерекшеліктің негізгі нейрофизиологиялық сипаттамасы ретінде жүйке жүйесінің типологиялық қасиеттері. Дифференциалды психофизиологияны негіздеген - Б.М.Теплов. Жүйке жүйесінің негізгі қасиеттерінің Н.Д.Небылицынның теориясы. Жүйке жүйенің жалпы және ерекшелік дамуының ұғымы. Адамның биологиялық ұйымдастыруының дәрежелері мен иерархиясы.

Онтогенездегі жаңалыс диморфизмның және психикалық дамуының ерекшелігі.

10 Курс компоненттері

Теориялық курстың мазмұны

I бөлім. Дифференциалды психология шекарасындағы индивидуалды туралы ұғым

1 тақырып. Дифференциалды психологияның пәні мен әдістері, оның негізгі міндеттері.

Индивидуалды ерекшеліктердің негізгі факторлары мен ерекшеліктердің дамуы.

2 тақырып. Индивидуалды айырмашылықтың негізгі факторлары.

Индивидуалды айырмашылықтардың негізгі факторлары және әлеуметтің әсері. Туған және қалыптасқан ерекшеліктер.

II бөлім. Дифференциалды психофизиология

3 тақырып. Ерекшеліктің негізгі нейрофизиологиялық сипаттамасы ретінде жүйке жүйесінің типологиялық қасиеттері.

Т.П.Павловтың типологиялық концепциясы. Жүйке жүйенің қасиеттері, жануарлардың және адамдардың жалпы қасиеттері. Гиппократтің және Павловтың типологиясындағы ұқсастығы мен айырмашылығы. Адамның жүйке жүйенің арнайы қасиеттері «сүретшілер», «ойлаушылар», и «орталық тип».

6 тақырып. Дифференциалды психофизиологияны негіздеген - Б.М.Теплов.

Жүйке жүйенің ұғымының дамуы, олардың дамуында эксперименталды мен өмірлік көрсеткіштерінің ролі, жүйке жүйесінің қасиеттерің талдауында «ырықты» мен «ырықсыз» әдістерінің мен индикаторларының құндылығы.

5 тақырып. Жүйке жүйесінің негізгі қасиеттерінің Н.Д.Небылицынның теориясы.

Жүйке жүйесінің қасиеттерінің теориясында Н.Д.Небылицына ұсыныстары. Жүйке жүйесінің жалпы және ерекшелік қасиеттері.

6 тақырып Жүйке жүйенің жалпы және ерекшелік дамуының ұғымы

Б.М.Теплова и В.М.Русалова жұмыстарындағы жалпы және ерекшелік ұғымының даму туралы. Парциальность ұғымы. В.Д.Небылицину бойынша қоры головного мозга бас функционалді бөлімдер.

7 тақырып Темперамент

Темперамент туралы білімнің дамуы. Темперамент теориялары (гуморалды, формалды, энергетикалық, конституционалды, генетикалық). И.П.Павлов және оның оқушыларының темперамент туралы көзқарасы. В.С.Мерлин және Б.М.Теплов мектептерініде темперамент ұғымына көзқарас.

8 тақырып Мінез

Мінез зерттеуінің тарихы. Темперамент пен мінездің сәйкестілігі. Мінездің құрылымы. Тұлғаның бағыттандылығы, система убеждений,

моларді-еріктік қасиеттері. Мінездің қалыптасуы. Мінез бен тұлға. Мінездің типологиясы (П.Б.Ганнушкин, Фромм).

9 тақырып Қабілет

Б.М.Тепловтің қаблет туралы теориясы. Қабілеттердің интегралды көрсеткіштері ретінде белсенділік мен өз-өзің реттеу (Н.С.Лейтес). Дарындылықтардың паталогиялық теориясының критикасы.

III бөлім. Адам конституциясының туралы ұғымдар.

10 тақырып Адамның биологиялық ұйымдастыруының дәрежелері мен иерархиясы.

Адам дене құрылысының жалпылығы мен ерекшілігі. Наследственность и конституция. Дене құлылысы.

11 тақырып. Э.Кречмер мен У.Шелдонның зерттеуі.

Кречмер және Шелдон бойынша дене құрылысы. Бас және бет құрылысының ерекшілігі. Адам дене құлылысының темпераменттің және мінезімен байланысы. У.Шелдон зерттеуі. Антроскопиялық әдіс.

IV тақырып Жаңалыс диморфизмі

12 тақырып. Жаңалыс дифференциациясының кезеңдері.

Д.Мани бойынша жаңалыс ерекшеліктендіру кезеңдері. Генетикалық, гормоналдық, морфологиялық және гражданского пола ұғымдары. Мидің жаңалыс ерекшеліктері – «жаңалыс орталығының» ұғымы.

13 тақырып Онтогенездегі жаңалыс диморфизмі және психикалық дамуының ерекшілігі.

А.Эрхард бойынша жаңалыс ерекшелігі. Онтогенездегі жаңалыс дамуының қоршаған әлеуметтең тәуелдігі.

14 тақырып Жаналыс әлеуметтануі

Тендету, типизация және өз-өзінің катеориясының теориясы. Жастастармен қатынастың ролі.

15 тақырып Жаңалыс аралығындағы психологиялық даму мен олардың физиологиялық негіздері

Геодакяның В.А. теориясы. Еңбектің жаналыс бөлуі, ер және әйел адамдардың мінез-құлықтарының стереотиптары әлеуметтік-тарихи фактор ретінде.

Тәжірибелік сабақтардың мазмұны

- 1) Дифференциалды психологияның пәні мен әдістері, оның негізгі міндеттері.
- 2) Индивидуалды ерекшілігінің негізгі факторлары.
- 3) Жүйке жүйенің жалпы және ерекшелік дамуының ұғымы.
- 4) Темперамент.
- 5) Мінез.
- 6) Қабылеттер .
- 7) Э.Кречмер мен У.Шелдонның зерттеуі.
- 8) Онтогенездегі Жаналыс диморфизм және психикалық дамуының ерекшілігі.

№	СӨЖ түрі	Есеп беру нысаны	Бақылау түрі	Сағатқа шаққандағы көлемі
1	Дәріс сабақтарына дайындалу		Сабаққа қатысу	10
2	Практикалық сабақтарға дайындалу (сабақ тақырыбы бойынша материалды меңгеру, тапсырмаларды шешу және т.б.)	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатысу	25
3	Аудиториялық сабақтың мазмұнына кірмеген материалды меңгеру	Конспект	Баяндама	10
4	Тақырып бойынша әдебиеттер- ді талдау, салыстырмалы кестелерді құрастыру	Конспект Қажетті кестелерді дайындау	Баяндама, Қорғау	9
5	Бақылау шараларына дайындық		РК , тестілеу	6
6	Барлығы			60

Студенттердің өздігінен оқуына бөлінген тақырыптардың тізімі

1. Қазақстанда кексе және қарт адамдарға әлеуметтік қызмет көрсету.
2. Қарттық кезеңде жеке тұлғаның әлеуметтік статусының маңызы.
3. Қазіргі қоғамда қарт дамды реабилитациялаудың негізгі түрлерінің спецификасы.
4. Әлеуметтік қызметкердің кексе адамдармен жұмысының мазмұны.
5. Кексе және қарт адамдарды әлеуметтік қорғаудың мемлекеттік аспекті.
6. Кексе және қарт адамдардың психикалық аурулары.
7. Қазақстанда тұрғындарды жас шамасы құрылымы бойынша салыстырмалы талдау.
8. Өмір сүру ұзақтығының проблемасы: әлеуметтік аспекті.
9. Әлеуметтік қызметкер мен гериатрдың өзара әрекетінің кәсіби негіздері.
10. Қарттық шақта қабілеттіліктердің дамуы.
11. Кексе және қарт адамдардың бос уақытын ұйымдастырудағы әлеуметтік қызметкердің ролі.

12. Ауыр экстремальдық жағдайларды бастарынан өткізген қарт адамдармен әлеуметтік жұмыс.
13. Зейнеткерліктің алдындағы адамдармен әлеуметтік жұмыстың мазмұны.
14. Кризистік орталықтардың клиенттері болған кексе және қарт адамдармен әлеуметтік жұмыс.
15. Шағын ауданда буын аралық өзара әрекеті ұйымдастырудағы әлеуметтік қызметкердің ролі.
16. Қарт адамдармен әлеуметтік жұмыстың мазмұны: проблемалары мен перспективалары.

11 Курс саясаты

Тапсырмалардың дәл және дер кезінде орындалуы жанында барынша көп бал ұсынылады және бағыт жұмыстарының жүз пайыздық қатысуында .

- лекцияларға қатысу , материал конспектілеуі -4 балл (қатысу 2 балл , конспекті барысы 2 балл);

- қатысу практикалық жұмыста және топта белсенді жұмыс -4 балл

(қатысу 2 балл, белсенді жұмыс тапсырма дұрыс орындалуы 2 балл);

- орындалу және үй тапсырма қорғанышы -6 балл.

Бірінші 16 балл бақылау құрастырады , екінші -16 балл . Тестілеу түрінде өткізіледі . 24 сұрақ алдын ала ескерілген : сұраққа дұрыс жауап -4 балл .

Дұрыс жауаптардың саны қосындыланады .

100 балл - қойылған сұрақтарға жүйелі және жеткілікті жауап береді ;

85-75 балл - материалды нақты біледі, және жетекші сұрақтарсыз жауап береді , проблемалармен әдебиеттерден танысады ;

74-50 балл - тек ең басты материалды біледі, проблемамен әдебиетте шатасады , берілген сұрақтарға жеткіліксіз жауап береді ;

49-0 балл - берілген сұрақтарға дұрыс жауап бере алмайды, проблема бойынша әдебиеттермен таныс емес.

12 Әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер тізімі:

1. Рыбалко Е.Ф. Возрастная и дифференциальная психология. СПб. 2006. – 267 с.

2. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды. В 2 т. М.: Педагогика, 1980 т. 1 с. 5-12, 200-213, 52-81

3. Ананьев Б.Н. Человек как предмет познания Л. 1968.

4. Анастаси А. Дифференциальная психология. М.: Просвещение. – 2001. – 431 с.

5. Психология индивидуальных различий Тексты / Под. ред. Ю.Б.Гиппенрейтер, В.Я. Романова М.: МГУЯ, 1982 с. 567

6. Стреляу Я. Роль темперамента в психическом развитии . М.: Просвещение. – 1982 – 230 с.

7. Теплов Б.М. Психология и психофизиология индивидуальных различий. Москва-Воронеж, 1998. – 253 с.

8. Мерлин В.С. Очерк интегрального исследования индивидуальности. М.: Педагогика, 1986 – 253 с.

9. Теплов Б.М. Избранные труды В. 2 т. М.: Педагогика, 1985. т.1. – 328

10. Лурия А.Р. Основы нейропсихологии М.: МГУ., 1973 – с. 84-124

Қосымша әдебиеттер тізімі:

11. Способности. К 100-летию со дня рождения Б.М.Теплова. отв. Ред. Голубева Э.А. Дубна. 1997. – 390 с.

12. Холодная М.А. Психология интеллекта: парадоксы исследования. М.Томск. 1997 – 390

13. Кон. И.С. Введение в сексологию М.: Просвещение. 1984. – 197 с.

Интернеттегі әдебиеттер

14. <http://rbip.bookchamber.ru>

15. <http://www.akmeolog.ru>

16. <http://www.auditoriumru/books>

17. <http://www.hrm.re/db/b2>

18. <http://www.libcsu.ru/news>

19. http://www.psycheya.ru/lib/met_us.1.html